

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády

Krajské kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá

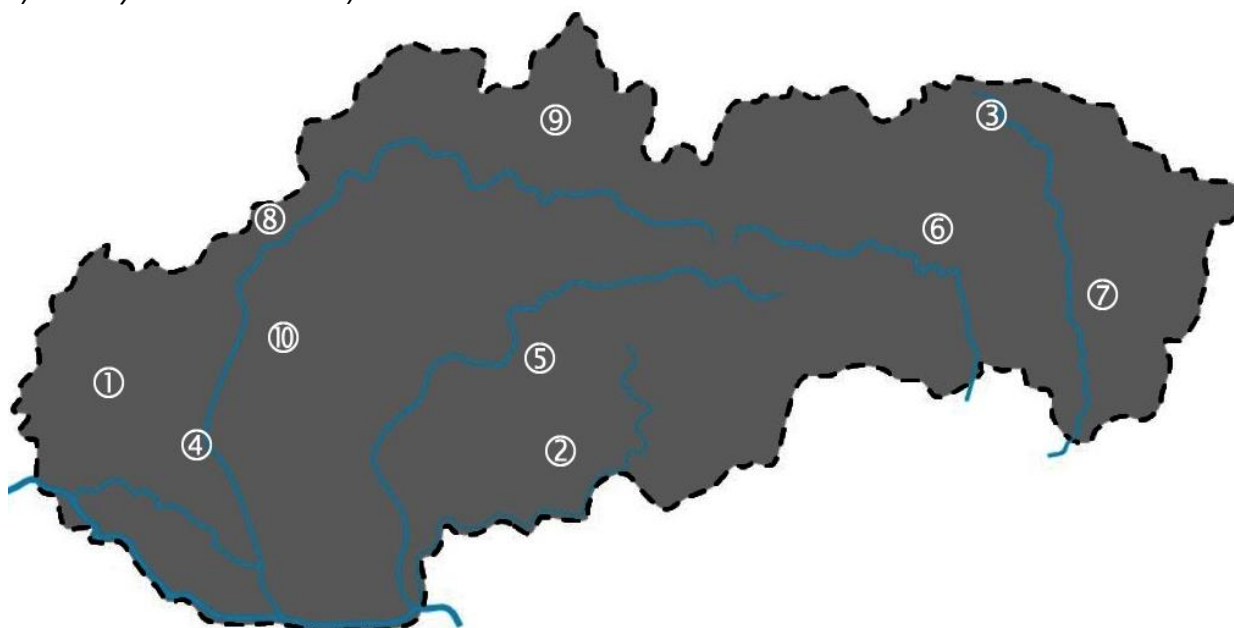
16. ročník, školský rok 2023/24

Testové úlohy pre kategóriu D (8. ročník ZŠ a 3. ročník OG)

Poznámka: Otázky monotematickej časti sú označené *.

1.* Uvedené hrady, zámky a kaštiele priradte k číslam na mape, ktoré určujú a zobrazujú ich približnú polohu. Do odpovedového hárka správne zapíšte iba kombináciu písmena a čísla.

a) Červený Kameň – hrad	f) Michalovce – kaštieľ
b) Zborov – hrad	g) Topoľčany – hrad
c) Modrý Kameň – hrad	h) Galanta – neogotický kaštieľ
d) Vršatec – hrad	ch) Víglaš – zámok
e) Oravský hrad	i) Šariš – hrad

2.* Vytvorte správne dvojice z uvedených hradov/zámkov/kaštieľov a skutočností, ktoré sa ich týkajú. Do odpovedového hárka zapíšte iba správnu kombináciu písmena a čísla. Ktorý z uvedených objektov je na pripojenej fotografii?

- a) Divín
- b) Fiľakovo
- c) Likava
- d) Banská Štiavnica – Nový zámok
- e) Oponice – veľký kaštieľ

- 1) korunovácia I. Tököliho za kráľa stredného Uhorska
- 2) obnovená historická knižnica
- 3) postavený ako veža so 4 nárožnými baštami
- 4) nachádza sa pri ceste z Liptova na Oravu
- 5) vyhodенý do vzduchu cisárskym vojskom

3.* Pozorne si prečítajte uvedené výroky o Oravskom hrade a rozhodnite, či sú pravdivé alebo nepravdivé. V odpoved'ovom hárku zaznačte (zakrúžkujte) iba áno alebo nie.

- a) Hrad je známy pod historickým názvom Arriva.
- b) Prvýkrát sa spomína už v roku 1367.
- c) Viac ako 20 rokov hrad ovládal Matúš Čák Trenčiansky.
- d) V 14. storočí získali hrad Turzovci.
- e) Hrad dobyli povstalci s veliteľom Gašparom Pikom.

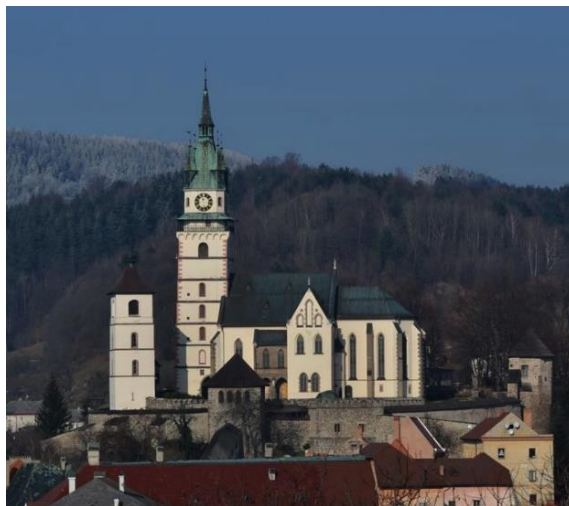
4.* Pozorne si pozrite nasledujúce obrázky. Do odpoved'ového hárku zapíšte z ponúkaných možností iba tých päť hradov/zámkov, ktoré sa na obrázkoch nenachádzajú.

Divín – hrad, Galanta – neogotický kaštieľ, Chtelnica – kaštieľ, Likava – hrad, Modrý Kameň – hrad, Šariš – hrad, Topoľčany – hrad, Víglaš – zámok, Vršatec – hrad, Žiar nad Hronom – kaštieľ

5.* Mestský hrad v Kremnici tvorí súbor viacerých objektov. Spomedzi uvedených vyberte štyri správne. Do odpoveďového hárka zapíšete iba písmená označujúce správne odpovede.

- a) Kostol sv. Alžbety
- b) Karner sv. Ondreja
- c) hodinová veža
- d) Kaplnka sv. Žofie
- e) Karner sv. Michala
- f) obytná veža Himmelreich
- g) Kostol sv. Kataríny
- h) upravená budova starej radnice

6.* Rozhodnite, ktoré štyri tvrdenia o kaštieli v Chtelnici sú pravdivé. Do odpoveďového hárka zapíšete len štyri písmena označujúce správne možnosti.

- a) Na mieste staršieho objektu postavili gotický kaštieľ.
- b) V 18. storočí prestavali kaštieľ v klasicistickom slohu.
- c) Jedinečným prvkom sú štyri voľne stojace rokokové pavilóny okolo kaštieľa.
- d) Na mieste staršieho objektu postavili renesančný kaštieľ.
- e) Jedinečným prvkom je desať voľne stojacich rokokových pavilónov okolo kaštieľa.
- f) V 18. storočí prestavali kaštieľ v barokovom slohu.
- g) V kaštieli sídlila Vyššia vodcovská škola Hlinkovej mládeže.

7.* Vyberte jednu správnu možnosť a zapíšete ju do odpoveďového hárka.

- a) Prvýkrát sa o existencii zámku Vígľaš dozvedáme z listiny kráľa Karola Róberta, Ľudovíta, Žigmunda, Mateja Korvína.
- b) Múzeum bábkarských kultúr a hračiek sa nachádza v múzeu na hrade/zámku/v kaštieli Bojnice, Modrý Kameň, Červený Kameň, Michalovce.
- c) Spišskému hradu dominuje mohutná veža, ktorej pôdorys má približne tvar lichobežníka, kruhu, štvorca.
- d) Prvá písomná zmienka o bratislavskom hrade pochádza už z roku 907, 1007, 1117, 1217.
- e) V centrálnej časti Šarišského hradu je mohutná veža, ktorej pôdorys má približne tvar lichobežníka, kruhu, štvorca.
- f) Nový zámok v Banskej Štiavnici bol postavený v období, keď hrozilo nebezpečenstvo vpádu Tatárov, kurucov, Turkov, labancov.
- g) Hrad Zborov sa v minulosti nazýval aj Tekvica, Makovica, Jadernica, Muchovica.
- h) Najbližšie k hradu Divín sa nachádza hrad v Čachticiach, Filákovce, Spišský hrad, Šarišský hrad.

8.* Hradý, zámky a kaštiele mali rôzne využitie. Do odpovedového hárka správne zapíšte chýbajúce slová.

- a) V Pezinkom zámku sídlilo vinohradnícke ... **A** ...
- b) V kaštieli v Žiari nad Hronom sídlila Vysoká ... **B** ... škola.
- c) V kaštieli Michalovciach bola po roku 1945 stanica Národnej ... **C** ...

9.* Pozorne si prečítajte uvedené výroky a rozhodnite, či sú pravdivé alebo nepravdivé. V odpovedovom hárku zaznačte (zakrúžkujte) iba áno alebo nie.

- a) V 11. storočí bolo Uhorsko rozčlenené na komitáty.
- b) Na čele komitátu stál župan volený šľachtou.
- c) Komitátny systém nadväzoval na starší hradský systém, ktorý vznikol ešte na Veľkej Morave.
- d) Medzi sídla najstarších komitátov patrili Bratislava, Nitra, Zemplín, Starý Tekov a Veľký Šariš.
- e) Na území dnešného Slovenska sa nachádzalo 11 komitátov.

10. V súvislosti s vládou Márie Terézie (na obrázku) odpovedzte na nasledujúce otázky. Odpovede zapíšte do odpovedového hárka.

- a) Ktoré dve osobnosti nepatrili rodinnými väzbami k Márii Terézii?

Karol VI.,

Fridrich II.,

František Štefan Lotrinský,

Mária Antoinetta,

Jozef II.,

Ľudovít XV.

- b) Ktoré tri z uvedených prívlastkov charakterizujú obdobie vlády Márie Terézie?

demokratický, absolutistický, osvietenský, evanjelizačný, federalistický, republikánsky, centralistický

11. Pozorne si prečítajte uvedené výroky týkajúce sa obdobia francúzskej revolúcie a rozhodnite, či sú pravdivé alebo nepravdivé. V odpovedovom hárku zaznačte (zakrúžkujte) iba áno alebo nie.

- a) „Otcami“ revolúcie boli Danton a Robespierre, pričom jedného zavraždili a druhý zomrel na popravisku.
- b) Typickým nástrojom pre popravovanie odporcov revolúcie bola šibenica.
- c) Novozvolený francúzsky parlament sa premenoval na Konvent a porušoval princípy oddelenia zákonodarnej, výkonnej a súdnej moci.
- d) Jakobíni nahradili kresťanstvo kultom Najvyššej bytosti a zaviedli nový kalendár.
- e) Revolúcia skončila útokom na Bastilu.

12. Ktoré tvrdenia o Napoleonovi Bonaparte nie sú pravdivé? Do odpovedového hárka napíšte iba štyri písmená, pri ktorých sú uvedené nepravdivé tvrdenia.

- a) K moci sa dostal po uskutočnení štátneho prevratu a zrušení direktória v roku 1804.
- b) Bol vymenovaný za druhého konzula, a potom sa korunoval za cisára.
- c) Vydal občiansky zákonník s názvom Magna charta, ktorým odkazoval na revolučné požiadavky týkajúce sa slobôd a rovnosti.
- d) Darilo sa mu vyhrávať nad nepriateľmi a obsadiť značnú časť Európy.
- e) Anglicko sa mu podarilo hospodársky zlomiť vďaka kontinentálnej blokáde.
- f) Bol prinútený abdikovať a po neúspešnom pokuse o návrat k moci zomrel vyhostený na ďalekom ostrove.

13. Bitka pri Solferine v roku 1859 mala viaceré významné dôsledky. Z uvedených možností vyberte iba dve správne. Do odpovedového hárka zapíšte len písmená označujúce správne možnosti.

- a) oslabila pozície Rakúska v Taliansku
- b) oslabila pozície Francúzska v Taliansku
- c) podnietila založenie Červeného kríža J. H. Dunantom
- d) podnietila založenie Červeného kríža J. H. Dupontom

14. Do odpovedového hárka zapíšte len tri písmená, ktoré správne charakterizujú druhú priemyselnú revolúciu.

- a) parný stroj
- b) elektromotor
- c) spaľovací motor
- d) rozvoj humanitných vied
- e) rozvoj prírodných vied

15. Z nižšie uvedených informácií vyberte tri, ktoré sa spájajú so situáciou v Rusku na konci 18. a počas 19. stor. Napíšte ich do odpovedového hárka.

rozdelenie Poľska, bitka pri Segedíne (1849), povstanie dekabristov (1825), silnejúce pravicové hnutie, zrušenie nevoľníctva (1861)

16. K uvedeným dielam priradte ich autorov. Do odpovedového hárka zapíšte iba správnu kombináciu písmena a čísla.

a) O literárnej vzájomnosti medzi kmeňmi a nárečiami slovanskými	1) Ľ. Štúr
b) Jazykovedno-kritická rozprava o slovenských písmenách	2) P. J. Šafárik
c) Náuka reči slovenskej	3) A. Bernolák
d) Slovanské starožitnosti	4) J. Fándly
e) Zelinkár	5) J. Kollár

17. V revolučných časoch boli 11. mája 1848 štúrovcami vyhlásené Žiadosti slovenského národa. Do odpovedového hárka zapíšte/zaznačte správne odpovede na nasledujúce otázky.

- a) Uvedte dnešný názov mesta, v ktorom boli tieto žiadosti vyhlásené.
- b) Išlo o prvý politický program Slovákov?
- c) Bola reakcia novej uhorskej vlády na uvedený dokument v súlade s propagovanou myšlienkou demokracie?
- d) Ktoré tri z uvedených bodov boli súčasťou Žiadostí...? Do odpovedového hárka zapíšte len čísla, pri ktorých sú uvedené správne možnosti.

- 1) slovenčina ako úradný jazyk v Uhorsku
- 2) zrovnoprávnenie všetkých národov v Uhorsku
- 3) slovenský snem
- 4) slovenčina ako úradný jazyk v slovenských stolicich
- 5) slovenská vláda

18. Uvedené roky ohraničujú: rozmedzie politického systému, dobu existencie významnej národnej inštitúcie a ohraničenie existencie bývalého štátneho útvaru. V odpovedovom hárku uveďte k jednotlivým letopočtom, čo presne ohraničujú. Pomôžte si aj uvedenými začiatocnými písmenami. Všetky roky sa viažu k národným dejinám Slovákov v 19. a na začiatku 20. storočia.

- a) 1849 – 1859
- b) 1863 – 1875
- c) 1867 – 1918

19. Centrom národného života Slovákov bol na prelome 19. a 20. storočia Turčiansky Sv. Martin. Ktoré z uvedených organizácií, inštitúcií a ďalších spoločností tam v uvedenom čase sídlili? Do odpovedového hárka zapíšte len písmená označujúce správne možnosti.

- a) Slovenská národná strana
- b) Slovenská ľudová strana
- c) Spolok sv. Vojtecha
- d) Spolok Živena
- e) Národná tlačiareň
- f) Spolok Transcius
- g) Muzeálna slovenská spoločnosť

Autori: PaedDr. Marek Bubeník, Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský
Recenzentka: Mgr. Barbora Kopuncová

Fotografie: Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský

Vydal: NIVaM, 2024 a Slovenská komisia Dejepisnej olympiády